

Namn på idén	Återbruk för bygg- och anläggningsmaterial inom Familjen Helsingborg
Datum	2023-05-19
Ansvarig kommun	Helsingborg
Kontaktperson	Alfred Nerhagen
E-post	Alfred.nerhagen@helsingborg.se

Vilka utmaningar och behov ska projektet lösa?

Klimatförändringen påkallar behovet om en systemförändring. Vi behöver ställa om för att radikalt minska våra utsläpp av klimatgaser, och detta på kort tid. Helsingborgs stad siktar på klimatneutralitet till 2030. Det är en djärv målsättning som man inte klarar att göra ensam. Vi förutsätter att alla kommuner inom Familjen jobbar för en hållbar framtid.

En mycket viktig del i omställningen är att gå från en linjär ekonomi till en cirkulär. Idag återbrukas bara en liten del av bygg- och anläggningsmaterial i varje projekt. Samtidigt står bygg- och anläggningsbranschen för en stor del av avfallet. Det finns en stor potential att återbruka mer vilket skulle få stora besparingar på klimat- och miljöpåverkan. Men då måste rätt förutsättningar finnas. Idag är förråden splittrade, dåligt inventerade, obemannade, analoga, förutsättningarna att sälja och köpa återbrukade material saknas, och följer olika system.

Vi vill göra en utredning som undersöker förutsättningarna för ett gemensamt system för återbruk av bygg- och anläggningsmaterial inom hela Familjen Helsingborg.

Utgångspunkten är: en gemensam aktör som bemannar förråden, håller ordning och digitaliserar produkter och material löpande. Det görs via ett gemensamt digitalt system som öppnar upp för handel mellan olika aktörer. En stor vinst är att varje aktör även får sina egna förråd i ordning vilket borgar för ökat återbruk inom organisationen.

Utredningen syftar också till att förankra idén inom Familjen Helsingborg samt bjuda in branschen för synergieffekter.

Förklara hur projektet bidrar till Familjen Helsingborgs vision samt ett eller flera av våra fyra utvecklingsområden?

Livskvalitet: I begreppet ingår en hållbar framtid inom klimat och miljö. Ett cirkulärt samhälle borgar för utsläpp i balans med naturen. Bygg- och anläggningsbranschen är en betydande del av problemet och behöver bli cirkulärt. För att få genomslag behöver det ske brett, i en hel region.

Företagsamhet: Omställning till en cirkulär ekonomi öppnar upp för nya företagsformer och innovation. Utredningen kommer att vara öppen för synergier med branschen som kan gynna företagande.

Infrastruktur: Idag saknas en infrastruktur för storskaligt återbruk inom branschen. Utredningen ska titta på förutsättningarna för att bygga upp en sådan inom Familjen.

Digitalisering: En central del är att digitalisera processen så att alla de material som ligger i förråden blir synliga för alla aktörer, vilket underlättar för arkitekter och entreprenörer att använda sig av material och produkter. Det möjliggör ett mycket effektivare återbruk samt spridning på marknaden. Spridningen är viktig då det ofta är brist på återbrukat material av rätt kvalitet och mängd vid rätt tidpunkt.

Vad ska projektet genomföra? Inklusiva aktivitetsmål.

Utredningen kommer att titta på:

- Kommunernas befintliga situation inom fastighet och anläggning. Hur ser organisationen ut? Finns en fungerande återbruksprocess eller vilka är hindren?
- Vilka möjligheter och begränsningar finns det idag då de elva kommunerna har tre olika renhållningsbolag: NSR, LSR och Närab.
- Kartläggning av tillgången på aktörer som kan facilitera förråden. Även se förutsättningarna för att renhållningsbolagen kan bli facilitator eller att de bildar ett gemensamt bolag för ändamålet.
- Se på möjligheten att slå ihop olika förvaltningars och kommunalägda bolags förråd inom kommunerna för att dela kostnader. Kartlägga vilka behov som behöver tillgodoses för att en sammanslagning ska vara aktuell.
- Presentera olika alternativ för organisation och kostnader för återbruk av bygg och anläggningsmaterial inom Familjen Helsingborg.
- Bedöma potentialen i ett gemensamt återbrukssamarbete utifrån kostnader för drift och omställning, ekonomi i ett ökat återbruk, klimatpåverkan, minskad deponi, nya affärsområden, möjligt samarbete med privata aktörers återbruk.
- Se på möjligheten att koppla arbetsmarknadsåtgärder, tex arbetsträning, till verksamheten.

Vad ska projektet uppnå? Inklusiva effektmål.

Utredningen ska:

- Ge ett underlag om förutsättningar, behov och intresse hos alla kommuner för en gemensam återbrukslösning.
- Ta fram en ekonomisk uppskattning (både potential till positiva ekonomiska effekter och behov av finansiering för utveckling och drift).
- Ta fram några olika alternativ på hur ett samarbete mellan kommunerna kan se ut, exempelvis möjliga lösningar av organisation och finansiering. Det är sannolikt att ett av alternativen är mer intressant och behöver utredas vidare för att ett beslut ska kunna tas med en gemensam lösning.
- Beskriva en genomförandeprocess och tidslinje.

Vilka mer långsiktiga effekter skulle kunna bli en följd av projektet i framtiden?

Utredningen syftar till att ge ett kunskapsunderlag för förutsättningarna för ett gemensamt återbruk av bygg och anläggningsprodukter inom Familjen Helsingborg. Förutsatt att den visar att det finns en vinst för alla aktörer, klimat och miljö, och att man väljer att genomföra visionen, kommer arbetet med bygg och anläggning att förändras i grunden.

Ett väl fungerande återbruk sparar resurser och minskar klimat och miljöpåverkan.

Målsättningen om ett klimatneutralt samhälle, oavsett vilken tidplan man ansluter sig till, blir nåbar, ty ett sådant samhälle bygger på en cirkulär ekonomi.

Mängden deponi minskas avsevärt.

En ny kravställning vid nybyggnation införs: material och komponenter behöver vara återbrukbara den dag byggnationen spelat ut sin roll.

Vi går från ett rivarsamhälle till ett demonteringsamhälle. Byggnationer är materialbanker i väntan på en ny uppgift. Nya processer innan demontering behöver utvecklas för att inventera, projektera, riskbedöma och sälja så att mellanlagringstiden minimeras.

Projektet blir ett mönsterprojekt för andra kommuner att kopiera.

Enkel ekonomisk plan med uppgifter om vad som ska finansieras. Uppge om det finns annan intern/extern finansiering till projektet.

Medel som söks är 350.000 kr för en utredning genomförd av en extern aktör. Ingen annan finansiering finns i dagsläget.

Upphandlingen sker hösten 2023. Utredningen presenteras sommaren 2024.

Organisation med styrgrupp, projektledning, ansvar för ekonomi och eventuell koppling till kunskapsnätverk

Idén kommer från Stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg, och drivs av Alfred Nerhagen, klimatstrateg.

Det finns ingen styrgrupp etc, men det behöver sättas samman, förslagsvis av representanter från (alla?) kommuner. En arbetsgrupp behöver tillsättas för att ta fram förfrågningsunderlag och serva utredningen med underlag.

Styrgrupp utser projektledare med ansvar för att utredningen genomförs.

Helsingborgs stad ingår i CC Build, som är både ett kunskapsnätverk och en teknisk plattform för återbruk av bygg och anläggningsprodukter. Det drivs av IVL Svenska Miljöinstitutet.

Hur ska projektet kunna implementeras i ordinarie verksamhet och vilken verksamhet/förvaltning tar ansvar för det? Om det är projektets målsättning.

Hypotesen är att faciliteringen av förråden lyfts ut ur organisationen och sköts av en gemensam aktör. Flera förvaltningar och kommuner kan på så sätt dela kostnader och kravställa gentemot facilitator. Det görs genom en gemensam upphandling.

Även den tekniska plattformen upphandlas gemensamt. Utgångspunkten är att det är CC Build.

Vilka är de 2-3 största utmaningarna/hindren/riskerna för projektet och hur ska de mötas?

Risken med en utredning är väldigt låg, mest att den får fel fokus och inte blir användbar. Därför är det viktigt att förfrågningsunderlaget stäms av med alla kommuner innan upphandling.

En risk med ett gemensamt återbruk är att kostnaderna för att slå ihop förråd samt driften av en facilitator bedöms för hög. Detta bör därför vara en central del av utredningen att uppskatta.

Det finns också en risk att bara några av kommunerna är intresserade av att genomföra ett gemensamt återbruk. Då får man ta ett beslut om hur man ska gå vidare.

Det kan finnas hinder för de tre renhållningsbolagen att gå in i detta med nuvarande ägardirektiv.

De juridiska aspekterna bedöms just nu vara väl kartlagda av Göteborgs stad, och bör inte vara ett stort hinder.

Övrig information ni vill dela?